

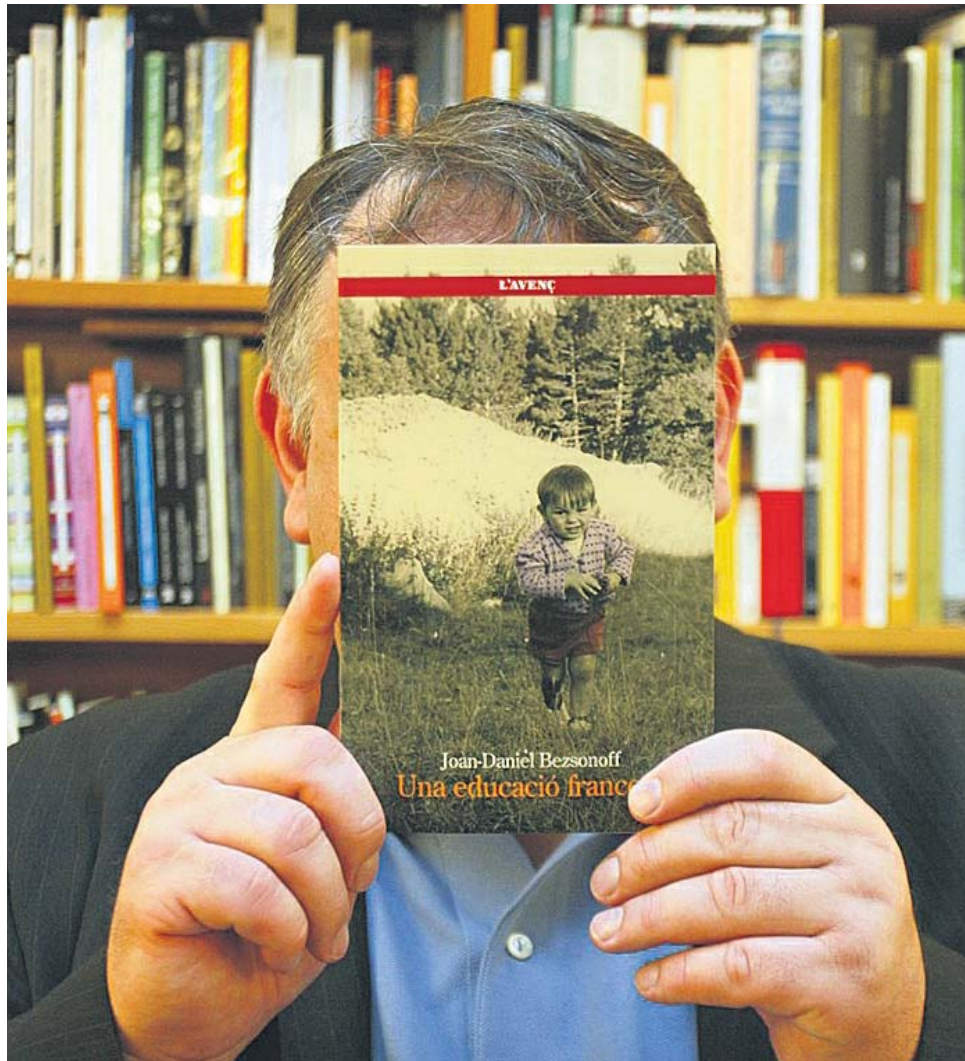
El darrer cant de cigne

CARLES CABRERA

MEMÒRIES Perspicax, intel·ligent i extremadament divertit, el personatge literari que és Joan-Daniel Bezsonoff (Perpinyà, 1963), fins i tot quan finalitza amb alguna relació amorosa tempestuosa, s'ho pren el millor que pot, traient-se l'humor, si cal, del capell, potser perquè, ja de menut, els professors que el delectaven més eren aquells que sabien entretenir l'aula. Així naixeren, doncs, els articles publicats primer a la revista *L'Avenç* -val a dir que una de les millors que s'imprimeixen avui dia en català-, el director de la qual, Josep Maria Muñoz, va punyir perquè desemboquessin finalment a *Una educació francesa*, títol que porta el darrer assaig del novel·lista rossellonès en substitució del primigeni *L'educació sentimental*, per tal com Gustave Flaubert se li avançà a triar-lo.

Bezsonoff, nét d'uns russos de qui manlleva l'exotisme del cognom, és un català amb document d'identitat francès, ben conscient que la frontera francoespanyola ha suposat una bardissa inexpugnable per a l'enteniment entre els catalans del nord i els del sud, molt superior en el cas dels illencs i els valencians. És amb aquesta intenció que escriví els articles de *L'Avenç*, com el darrer cant de cigne "d'un país desaparegut" que és el seu i també, el nostre. Lingüísticament, l'escriptor manté del rossellonès la primera persona del present d'indicatiu en -i (pensi, recordi, parli), 'me' en comptes d'em', possessius amb -u- com *seua*, terminacions occitanitzants (caçaire, pescaire), alguns castellanismes incomprensibles i dejectables (cotxe, èxit, xòfer, pis...) i uns quants gal·licismes del francès (com 'liceu', que alterna amb 'institut') en un text inequívocament adreçat al llegidor del sud dels Pirineus. És que hi pot haver res més trist per a un escriptor que saber que no serà llegit ni pels seus, pels de la Catalunya del Nord?

L'assagista es mostra terriblement incle-



JOAN-DANIEL BEZSONOFF I EL SEU LLIBRE. FOTO: GABRIEL MASSANA

L'ASSAGISTA ES MOSTRA TERRIBLEMENT INCLEMENT AMB AQUEST ESTAT FRANCÈS EN QUÈ VIU I QUE MAI PODRÀ SENTIR COM A PROPI, PERÒ QUE HA FET MÈRITS MÉS QUE SUFICIENTS PER TAL QUE SE N'ALLUNYI MÉS I MÉS

ment amb aquest Estat francès en què viu i que mai podrà sentir com a propi, però que ha fet mèrits més que suficients per tal que se n'allunyi més i més. La darrera mostra, el model d'ensenyament desplegat allà -del qual es copià el model d'ensenyament nostre, igualment fracassat.

De l'obra de Bezsonoff, n'emana una nostàlgia que, si hagués escrit el text en forma de novel·la, ara li estariem retraient que s'hi veu vertida tota la melangia del costumisme vuitcentista. El llibre, en aquest sentit, sembla una recerca proustiana de la pròpia joventut. L'inici se situa poc abans que arranqui la línia de la seva vida, car ell va néixer l'any 1963 i es remunta fins al 1962, amb els Pieds-Noirs (o potes-negres) que restaren a viure a la metròpoli francesa un cop perduda la colònia algerina en un país on la immigració duu molt més temps instal·lada i hi ha arrelat més fortament que a casa nostra. La seva infància es repartí de cap a cap de l'Estat francès: per Massy, Cannes, Niça, Briançon... i els articles, capítols ara, constitueixen flaixos aïllats, desordenats a voltes, sense més continuïtat que les que les dates ens permeten d'intuir. El divorci dels seus pares -traumàtic per a ell- acabà essent providencial per a una literatura catalana que se n'abastí com a escriptor per tal com anà a viure amb els avis, que conservaven el català de Nils; en cas contrari, els seus pares l'haurien educat en francès, llengua que s'imposà definitivament a França d'ençà de la Segona Guerra Mundial. Si de *L'Avenç* hom n'esperava molt, del darrer llibre de Bezsonoff encara més, *Una educació francesa* no defrauda... *bric* ('gens').

Joan-Daniel Bezsonoff:
Una educació francesa
L'Avenç (Els Llibres de L'Avenç),
128 pàgines, 19 €

Miles Davis: la profunditat simple

ANTONI PIZÀ

MÚSICA En general un escriu per aclarir i descongèstionar les seves pròpies idees i intuïcions. L'escriptura no és únicament un conducte per transvasar coneixements ja adquirits, sinó una forma per crear-los. Quan un pressentiment es verbalitza, també es captura i congela. En el procés de subjugar-lo a les estructures lingüístiques, una aprensió pot arribar a repercussions d'inesperat voltatge conceptual. Per això, un escriu, en el fons, per a-prendre, és a dir per instruir-se, primerament, però també per prendre i capturar el que en principi era efímer i desestructurat.

Per celebrar el seu aniversari, ha sortit la mercat l'edició de luxe d'un des discs més importants de la història del jazz, *Kind of Blue* ("Una mica trist") de Miles Davis, editat ara fa justament 50 anys. Els amics de les estadístiques afirmen que és el disc més venut de la història del jazz. Números a part, el seu gran mèrit és que és un dels enregistraments que ha generat més discurs de tota la història de la música. Els experts, per exemple, han gastat molta tinta sobre el seu estil de *jazz modal*, és a dir, jazz basat en improvisacions sobre uns *modes* o escales i no basades sobre una progressió harmònica o uns acords. Amb *Kind of Blue*, el pèndul de la història de la música -que sempre ha oscil·lat entre una concepció vertical o harmònica de la composició i una concepció horitzontal o contrapuntística- va tornar en, aquesta ocasió, a la música concebuda a base de melodies i no d'acords. El *bebop*, l'estil de jazz, immediatament anterior a Miles Davis, s'havia basat en acords complexes, carregats de dissonàncies. El nou estil que preconitzava Miles Davis amb *Kind of Blue* es fonamentava en melodies molt bàsiques que suraven sobre una harmonia estàtica, gairebé sense canvis d'acords. Era la profunditat simple.



EL NOU ESTIL QUE PRECONITZAVA MILES DAVIS AMB 'KIND OF BLUE' ES FONAMENTAVA EN MELODIES MOLT BÀSIQUES QUE SURAVEN SOBRE UNA HARMONIA ESTÀTICA, GAIREBÉ SENSE CANVIS D'ACORDS. ERA LA PROFUNDITAT SIMPLE

Aquesta música minimalista, hipnòtica, neta, basada únicament en petits i subtils canvis, era una univers sonor que no denotava res, sinó que connotava i al·ludia a referents vaporosos, i eludia tot el que podia considerar-se concret. Les melodies eren elementals i curtes. La bategant trompeta amb sordina de Miles Davis oronejava sobre un acompanyament fet de subtilíssimes pulsacions que bombollejaven amb un delicadíssim xup-xup, xup-xup. El resultat era una textura transparent i diàfana. La música (un art temporal) esdevenia gairebé una quadre o una escultura (arts espacials) perquè a cada moment de l'obra i, gràcies a l'immobilisme harmònic, la música convidava a ser contemplada més que escoltada. A més més, *Kind of Blue* va ser des d'un principi un disc concebut com a obra. El disc no era un cosit de distintes temes confeigits, sinó que seguia una concepció general. L'aficionat sabia des del primer tema fins al darrer que escoltava parts d'un mateix tot indivisible. Concebut com a composició unitària, el repte de Miles Davis va ser recrear a l'estudi l'element fonamental en el jazz: l'atmosfera del concert en viu i realment improvisat.

Kind of Blue, certament, continua essent un misteri, un enigma que tots provam de resoldre amb la nostra verborrea inútil. Però, precisament perquè ningú encara ha descobert el secret de la seva veu sibil·lina i críptica, encara necessitam escriure sobre aquesta obra. Sempre hi ha l'esperança que a base de verbalitzar aquest esbós de silenci, l'arribarem a copsar, atrapar i entendre.

Miles Davis: *Kind of Blue*
50th Anniversary Collectors Edition
Sony BMG, 67'95 €